

PÓSFAI GYÖRGY

Bomlás

PÓSFAI GYÖRGY (1956) Szeged

Ragyogás • Milyen szép is ez a sugárözön! Nem ám fénypontok a képernyőn, s körben a feketeség – ömlik a fény mindenütt, telibe talál.

Szaladok a virágos domboldalon, mint a gyerek, árkot ugrok, megtorpanok. Hoppá, mi gyűrűzik a fűben? Egy sikló csúszik, tekergőzik sietve a hajlott fűrengetegben. Lehajlok, rátenyerelnék, de nagy az állat, és furcsán csíkos. Régen sok kis siklót fogtunk: elkapjuk a feje alatt, felemeljük, kissé bűdös lesz az ember keze, tekergőzik alkarunkra a vége, kicsit kellemetlen. De ez túlságosan nagy, nézd csak, milyen vastag, és miért ilyen keresztben csíkos?

– Nem kell megfogni – mondja Tibi bá, de mire elhatározásra jutnánk, és utána ugornánk, már be is csusszan egy száraz füves bucka alá, farka vége is eltűnik.

A jó öreg Tibi bá. Mióta nem láttuk?

A domboldal meredekebb lett, a városfal alacsonyabb, a felhők hasábbak, minden változik. Csak a jó öreg Tibi bá ugyanolyan. Hogyhogy nem fog rajta az idő? Napcserzette, szinte ránctalan arc, tiszta, szürke bajusz, szürke köpönyeg. Jó, hogy itt áll a domboldalon, ahol minden más lett, ő az állandóság.

Békák vetik fel magukat a fűből.

Hoppá, amíg elfordultam, a füves bucka átalakult, s lett belőle egy oldalára fordított, nagy, kerek kosár. Ejnye, de furcsa ez a kosár! Oldalából kiállnak a törött fűzfavesszők, de túlságosan szabályosan, egyformán. Nem is törött vesszők, inkább sárga-fekete hegyű szarutüskék talán, olyan az egész, mint egy nagy tengeri, tüskés állatváz. És a kosár oldalt álló szája lefedve, valami hártvány réteggel benőve, csak két nagy nyílás mutatkozik egymás mellett, mint két nagy szem. Beférne az öklöm a nyíláson. Lehajlok, hogy benézzek az egyikben, és mindjárt visszahőkölök: fényes, sárga varázsszem-tündöklés belül, s a közepében megmozdul valami.

– Nem kell közel menni – figyelmeztet Tibi bá.

Kissé hátrálek, úgy hajlok le mélyre, hogy tüzetesebben megnézzem. Benn, a sárgaságban ott ágaskodik a nagy, csuklónyi vastag sikló, jó, szétterjesztett csuklyája is van, mint egy kobrának, ívben meghajlik, villás nyelvét öltögeti, résnyi szeme gyűlölettel szegeződik rám. Ha közelebb hajolnék, talán oda is váгна.

– Mi van itt, Tibi bá?

– Régen láttalak – mondja Tibi bá, és szeme kutatóan rám szegeződik.

– Mindig így süt a nap? – kérdezem óvatosan. Tetszik ez a fény, a Bázison elszoxtam tőle. – Mi újság itthon? – billentem a fejem a városfal felé.

– Kicsit megváltoztunk – mondja Tibi bá.

Figyelmesen körülnézek: tényleg, a dombfejű lapályba megy át a fal felé, fák nincsenek sehol, forgalmat se látok, igaz, ez a fele mindig is nyugalmas volt, csak a pillangók csapongtak, fecskék csiviteltek, legelésztek az állatok. Tényleg, mi ez a csönd? Hová lettek a lepkék, miért nincsenek madarak az égen?

– Szöcskék és békák vannak – találja ki a gondolatom Tibi bá. Ugrálnak is szaporán a száraz fűben, mintha hajtaná őket valami.

A Bázison ilyenek sincsenek, van viszont ászkarák és sötétben élő csiga. Ropognak az ember talpa alatt a folyosón járva-kelve.

Beszélhetnékem támad.

– Van egy kis időm, gondoltam, kicsit körülnézek, hazalátogatok, meghallgatom az ismerősök történeteit, harapok ezt-azt. Mit ajánl, Tibi bá?

– A Bázist régen bezárták, nem igaz? – kérdez vissza Tibi bá.

Befelé mosolygok, nem egészen úgy van az, kérem. Óvatosan körülnézek.

– Hát igen – mondom –, a Bázist bezárták, legalábbis ezt a hírt kürtölték szét akkoriban. Leszerelték még a csapokat is, lelakolták a szögesdrótos kaput, eltakarodtak a felpakolt teherautók, a betont felverte a gaz.

Ma búbos pacsirta költ a lapostetőkön, a lehegesztett, nagy acélkapukra foltokat emésztett a rozsdá. A két torony még fehéren villog, de pereg a festék, az üres váz messziről is kihívás a merész kirándulóknak. Valaki leverte a kapulakatot, a bátrabbak beóvakodnak, felmásznának, de a létrák vasfokai kilazultak, hiányosak, nyikorog a torony, jobb visszavonulni.

A lejáratok befalazva, de az igazán merészek találnak egy-egy nyitott tetejű szellőzőnyílást (olyan, mint a tengeralattjárók kerékre járó kibúvónyílása), lemásznak a vaslétrán néhány fokot, szoktatják a szemüket a sötétbe, aztán felkiáltanak a társuknak – csak szemét és nyirkosság! –, és sietve felkapaszkodnak, tesznek egy kört a betonon, aztán hátra-hátranézve kísétnak.

Persze, mi mindent látunk – mosolygok magamban.

Mintha kolbásszal klopfolnának egy nagy darab húst – fordulok hátra a hangra. Hát a kígyós, kosárszerű szerkezet átalakul, kolbászféle csápok csapódnak, gyorsan egymásra hajtogatódnak, és az egész átváltozik egy kompakt csomagká! Olyanná, mint egy súlyos, kötözött postai csomag. Csak ez valami puhás, nyálkás húsféléből van, mint valami tengeri puhatestű. Álmélkodom nézem, ahogy a csomag elkezd siklani a lejtőn. Utánalépek.

– Nem kell közelebb menni – figyelmeztet Tibi bá.

És már látom is: a csomag gyorsan siklik a csúszós talajon, lebernyegek hullámszerűen alig láthatóan alatta. Tényleg, közben lejjebb sodródottunk, és itt már elmarad a száraz fű, a talaj sikamlós és nehéz szagú, alig lehet megállni rajta. Könnyen siklik rajta a csomagszerű szerkezet. Békák ugrálnak mindenfelé, némelyik nem tud kitérni, a sikló hús alá göngyölődik, vagy egy oldalt kinyúló lebernyeg tapad rá, és húzza be maga alá. A béka röviden felsivalkodik, aztán eltűnik a csomag alatt.

Alig tudok a lábamon megállni. Mintha egy óriási, lilás, rothadó húsdarab kenődő tetején egyensúlyoznánk. A Bázison nincsen ilyen, a beton hideg és masszív.

Két emelet mélyen, kétszázig megy a szobák számozása. Ott ülünk a képernyők előtt, és nézzük a kis fénypontokat.

– Igaz, hogy rakéták is voltak? – kérdezi Tibi bá, aki láthatólag biztosabban áll a lábán. Lassan csúszunk lefelé.

– Azok nem – rázom meg a fejem. – Azok máshol voltak. Mi csak figyeltünk, és szóltunk, ha kellett.

Résen kell lenni. Sokan azt hiszik, semmi szükség a Bázisra, megszűnt a fenyegetés, okos döntések születtek, mindenki hazamehetett. Nem kötöm senki orrára, Tibi báéra sem, de valójában maradtak ott lent néhányan, a lakat, a rozsdás kerítés csak álca. Valakinek figyelni kell, feltűnnek-e a kis fénypontok.

Most látom, több húscsomag is mozog a lejtőn, tankszerűen haladnak erre-arra, egymás után kebeleződnek be a kétségbeesetten szanaszét spriccelő békák. Honnan ez a sok béka?

– Főnről, a fűből jönnek, van utánpótlás – találja ki megint a gondolatom Tibi bá. Valóban, mintha onnan hajtaná ki őket valami.

Zirr-zurr, csitt-csatt – megfordulok megint a hangra. Hát egy csúszó csomag megint átalakul, karokra bomlik, fémesen csapódik, zsugorodik, szárad, és mozdulatlan, kisebb csököteggé alakul. Semmi aktivitás ezután, csak úgy van, vár, életjelet nem mutat. Ott egy másik szintűgy. Úgy látszik, kívárnak.

Itt állunk már a falnál, Tibi bához fordulok.

– Volt egy lánya, Katica, mi van most vele? – kérdezem közömbös hangon. (Vannak ugyanis terveim, nem csak úgy sétálgatok, csúszkállok, ha egyszer már kijöttem.)

– Jobb lenne visszamenni a Bázisra – mondja Tibi bá. Ránézek és meglepődöm, eddig nem is észleltem, de sűrű kapucnija, mint a kobra csuklyája, és ahogy a csúszós, dögszagú talajon imbolyogva rám néz, hidegség lövell a szeméből.

Jól van, megyek is, csak kicsit nehéz lesz felfelé csúszkálnom ezen a kifordított bélhez hasonló felületen. Valahogy visszamegyek, aztán figyelek, kívárok.

Mi lenne? • Ha elvállalnál egy munkát, és kitesznek a sivatagban, ott állsz, ahogy a helikopter port kavarva felemelkedik, mellbe vág a forróság, elbámulsz a sós katlan alján végtelen hosszú sorokban, legyezőszerűen szétváltó síneken álló vagonokon, marha-, kavics-, rönkfa-, személy- és olajszállító kocsikon, vonatszerelvényeken, melyeket idetoltak végső pihenőre, s neked hat hétig őrizni kell, ott a szélén a fehérre festett vagon a lakod, felhász a lépcsőn, nyikorogva nyílik a vasajtó, odúd sarkában köbméterszám a palackos víz, egy kiálló vasdarabon puska függ, egy asztal, egy dróthálós, matracos ágy, egy lavór, kisépred a beszivárgott homokot, lecuccolsz, máris otthonodnak érzed, véletlenül levered a rádióadód, összetörik, de jobb is lesz így, ezért is jöttél minden személyes holmi nélkül, megszabadulni, csak a fény és a meleg, azt hogyan bírod, de jön a hirtelen csillagos éj, kiteszed a széked a peronra, és még élvezed is, hogy nem tudsz első este aludni, hullócsillagok ugyan nem jönnek, de próbálsz időnként megbecsülni az időt a Tejút forgásából, aztán hajnalra csak lefekszel, és mély álomba merülsz.

És másnap cserepes szájjal, égő szájpaplással ébredsz, a Nap magasan áll, jó, hogy fehér a vagon, iszol, aztán nekiindulsz felmérni a birodalom határait, de a terület óriási, csaknem eltévedsz, de körben a komor hegyek karéja mindig behatárol, mielőtt kiszáradnál, visszatalálsz, és inkább elrendezed kevés holmidat, felmászol a vagon létráján, a tetőre ülsz egy ernyő alá, ott mozog kicsit a levegő, gázfőzőn ebédet készítesz, van rengeteg száraz kaja, csak forró víz kell hozzá, látod, hogy dolgoz itt nem sok lesz, csak bele ne bolondulj, napirendet csinálsz, kimosod a trikóidat, pillanatok alatt megszáradnak, a további napokon aztán beosztva, óvatosan egyre messzebb kirándulsz, térképet rajzolsz, belakod a környéket, elhúzod az ajtókat, benézel az üres vagonokba, találgatod, mit szállítottak bennük utoljára, körülöttük felfedezed a kiszáradt, sós pocsolyákat, a homokbuckákat, a kötőmelékes lejtőket, az először élettelen táj este előbújó sok bogarát, egerét, hallgatod éjszakánként a ragadozók nyivákolását, figyeled a tikkasztó nappalban rendületlenül köröző keselyűket, próbálgatod a puskát, de nehéz, nem cipeled magaddal, inkább víz legyen nálad, húzod naponta a strigulákat, aztán egy kora reggel neki-vágsz a hegyek lábának, találsz egy bejáratot, egy szakadékot meredek falakkal, amin felfelé csenevész zöld növényzet tengődik, foglyok repülnek fel, és egy üde zöld fűcsíknál csillogó vízerecskére bukkansz, felfelé követed, és egy rozsdás, de még forgó szélkerékre bukkansz, ami a mélyből kevés vizet pumpál fel, körülötte valami régi romok, gerendamaradványok, valaki itt próbálta megvetni a lábát, merítesz a vízből, milyen jólesik a friss víz, ide fogsz járni megtölteni a kulacsod, van itt valami természetett növény is, pár tő az egész,

halvány emlékeid szerint ehető a gumója, kiásol néhányat, beleharapsz, ínyed végre friss ízekre talál, ez főnyeremény, beleszed majd a napi rutinba, hogy idejársz, felrisszülve térsz vissza vagonodhoz, közben feltámad a szél, estére egyre vadabbul lökdös, és furcsákat álmodsz, ahogy a szélben megszólalnak a vagonok, nyikorognak a tolóajtók, zörögnek a szellőzők, aprókat támolyognak, lökdödnék a kocsisorok, énekel a sivatag, álmodban repülsz a hegyek felett, soha nem járt kanyonokba lesel be, egyikben oázis, mintha valaki feltérintene rád, de aztán felriadsz a teljes csendre, áll minden, ismét rekkenő a hőség, tűz a Nap, tovább a strigulák, napi rutin, reggelente eljársz a szakadéka vízért, dézsmálsz a növényeket, de a gumók elfásodnak, már nem ízlenek, megkóstolod a föld feletti bogyóját, nem is rossz, élvezed az új ízt, naponta fogyasztod, közben meg azt veszed észre, hogy egyre gyöngülsz, a távolságot nehezen becsülsz, nehezedre esik lassan a járás is, a gondolkodás is, nap-hosszat ülsz a peronon, régvolt, kellemetlen gondjaid jönnek elő, agyalsz hiábavaló dolgokon, mit keresel itt, nincs semmi terved, elhagy az akaratod, kezdesz begubózni, aztán fekszel az ágyon, rosszul vagy, hányasz, látásod homályosodik, fókuszátlan lesz, hallucinálsz, ismerősök jönnek feléd vigasztalni, de csak lökdösnek, hogy a te hibád minden, tisztább pillanatokban félsz, hogy nyomorultul itt pusztulsz, rágcsálsz a korábban az ágyad mellé gyűjtött lédús bogyókat, mégis rettenetesen lefogysz, tovább gyöngülsz, torkod kiszárad, lassan inni sem bírsz már, hányás sem jön belőled, életed lényegtelenné válik, emlékeid sincsenek már, kiüresedsz, szálló pernye vagy, nem tudod, egyáltalán ébren vagy-e még, aztán az utolsó, lanyha vérhullámban megvilágosodsz: ennek a növénynek nem eszik a bogyóját, te lassan megmérgezted magad, most erőt veszel magadon, erőlködve megiszol annyi vizet, amennyit csak bírsz, aztán elveszted az eszméleted.

Akkor aztán egyszer csak, talán napok múltán, magadhoz térsz, könnyű vagy és gyenge, mint egy szélfújta termés, de agyad már tiszta, pontosan látsz, tudod, mit kell tenned, nem félsz már, lassan gyűjtögetni kezded az erőt, beosztva, mértékkel eszel és iszol, már fel is tudsz kelni, és már nem is érzed magad itt idegennek, tiéd ez a birodalom, ahogy széttekintesz, ismered zugait, parancsolsz a vagonoknak, a szeleknek, az egereknek, a kocsisorok kinyújtózott végtagjaid, a csillagos égbolt a kitágult tüdőd, és minden kontroll alatt van, aztán megjelenik egy sárga kutya, először messze ténferreg, el-el-tűnik, majd napról napra közelebb húzódik, óvatosan vesz a letett tányérból, lefetyeli a vizet, egy nap végül hálásan melléd telepedik az árnyékba, ettől fogva együtt jártok, járőröztök, messze sziklataréjokat bejártok, felmáztok a hasadékokban, furcsa, csillogó köveket találtok, átvágtok a napsütésben percegő, pattogó hangot hallató sós tornyocskák lapályán, találtok egy mélyedésben tömény sós, meleg vizet, nyüzsögnek benne a különös rákok, fenéken mászkáló léglárvák, kikelve kímásznak, és feketébe borítják a tavacska partját, szívogatják a rothadó moszatot, minden lépésre térdig érő felhőként zúgnak fel, aztán lávagörgetegeken és gipszbuckákon keltek át, majd ismét a vonatok között barangoltok, és neked minden ismerős már, és nem is húzod a strigulákat, nem is gondolsz a helikopterre.

Mi lenne? Most azonban végre szólítanak, egyedül maradtál már a rendelő hosszú, visszhangos folyosóján, te következel, belépsz a fényes ajtón, teszel néhány lépést, leülsz a fehér székre, egyenes derékkel, és szorosan összezárod a térded.

Fények • A ház sokáig sötétben állt. Aztán egyik este jobbról autó gördült a felhajtóra, reflektorfények vetődtek a felemelkedő garázsajtóra, majd a jóformán üres garázs belsejébe, az autó begördült, piros hátsó lámpái kihunytak.

A ház ezután megelevenedett. Fények gyulladtak, először a földszint ke-rek kajütblaka világosodott ki, majd sorban felgyulladt az emelet minden lámpája. Az ablakok mögött – amennyire ki lehetett venni – középkorú, jó vá-gású, szikár férfi járt-kelt. Késő éjjel hunytak ki a fények.

A továbbiakban bizonyos megbízható rendszeresség látszik kialakulni. A garázsajtó állandóan nyitva. Este jobbról begördül az autó, lámpái kihunynak, szinte azonnal kivilágosodik mellette az előszoba, majd megint elsötétül, szinte egy időben felgyullad az emeleti nagyszoba csillárja, majd mögötte az innen nyíló konyha. A konyha szinte mindig fényben van, a nagyszobában viszont elalszik a csillár, és csak egy olvasólámpa vet sárga fényt a bal sarokból. Egy-kétszer aztán nyíló-csukódó fényesség csap a szobába: fürdőszoba lehet ott hátul. Éjfél után sötétül el a ház.

Szombaton változik a rutin. A férfi mellől karcsú, szürke árnyék libben ki a kocsiból, a fények rapszodikusán változnak, néha teljes sötétség lesz egy időre, aztán a lámpák újra felgyulladnak. Hol egy, hol két alak tűnik át a nagyszoba ablakain, hol ketten összefonódva keringenek egyiktől a másikig, hátra a konyháig. Hajnalig is tarthat a kiszámíthatatlanság.

Idővel a szombat éji rendetlenség is a rendszeresség része lesz, a ház belesimul a környezetébe, fényei koordinálódnak a szomszédokéval, véglegesen látszik a koreográfia.

Aztán egyik éjjel nem jön meg az autó. Másnap korábban jön. Szombaton egyedül száll ki a férfi. A fényeket összevissza kapcsolják-oltják. A konyha hajnalig kivilágítja.

A rendszeresség nem tér vissza. Kiszámíthatatlan, mikor jön meg az autó, fény alig gyullad, leginkább csak az olvasólámpa ég, kevés fényt vetve egy íróasztalra. Néha napokig nem történik semmi.

Aztán egy éjszaka közepén fény gyullad a garázsban, a férfi valami hosszú tárgyat a csomagtartóba tesz (ásó?, lapát?, fegyver?), az autó kigördül, balra elhajt, hajnalig távol marad.

Másnap éjjel másik autó is érkezik, beáll a felhajtóra, karcsú árnyék libben ki belőle, be az előszobába, fel sem gyújtva a villanyt, fent kivilágosodik a nagyszoba rövid időre, két alak mozog megint, aztán a könnyed árny sietve távozik, tolat, jobbra elhajt.

Következő éjjel sokáig nem mozdul semmi, az autó a helyén, a nyitott garázsban, a ház sötét. Éjfél körül aztán sorban felgyulladnak a lámpák, a férfi idemegy, odamegy, rakosgat, rendezkedik, az íróasztalhoz ül, néha felkel, kimegy a konyhába, járkál, néha a fürdőszoba fénye csap ki az ajtónyíláson.

Aztán sorban kihunynak a fények, először fönt, majd lent, egy árnyék moztos a garázsban, kigyulladnak az autó lámpái, kitolat, a garázsajtó leereszkedik, az autó lassan balra elhajt. A ház ezután már végleg sötétben marad.

Csőd • Vannak ezek az, izé, 20-30 centiméteres, rovarlárvaszerű lények. Fűrge lábakon szaladnak, siklanak, szegmentált testük enyhén hullámzik, és mintha erős rágójuk is lenne. Bizonyosan méreganyaguk is van. Elég gyorsak, de ezt be lehet kalkulálni. Ami viszont kiszámíthatatlanná teszi őket, az az, hogy néha fél métereseket is tudnak villámgyorsan előreszökellni. Figyelme-sen kell járni, és messziről kikerülni őket, ez a megoldás.

Nem is ez az igazi gond ezen az amúgy kellemes, dús fűvű, illatos réten. Hanem a medvék. Persze, azok is szívesen jönnek ide számócat keresni, a köveket megbolygatni, kicsit gombászni. Na meg bennünket levadászni.

Kicsit belemelegszünk a számócázásba, aprókat sikkantunk örömmünkben, hancúrozunk, kergetőzünk, aztán egyszerre csak nyakunkon a baj.

Elég nagy a rét, de erre-arra lehajlik, nem látjuk be, s a dombél mögül hirtelen felbukkan egy nagy, busa fej, valami gyorsan mozgó tömeg. Kicsapnak az erdőből, és hipp-hopp itt teremnek.

Erre lettek kitalálva a csőgödörök. Mindenfelé ott tátognak, ha nem figyelünk, véletlenül bele is léphetünk, kifordul a bokánk, megroppan a térdünk, beverjük a csípőnket. Nem kell olyan figyelmetlennek lenni.

Nem is tudjuk, ki ásta ezeket a gödröket. Valami géppel vájhatták őket, egyforma mélyek, függőlegesek, csőszerűek. Átmérőjük akkora, hogy éppen beleférünk, a mélységük meg éppen elegendő. Ha jön a medve, szaladunk a legközelebbi gödörhöz, és – ha szerencsésen elérjük – zsupsz, kezeket magunk mellé szorítva beleugrunk, lecsusszanunk.

Elméletben egyszerű, de most nincs időnk gondolkodni, hatalmas medvefej csapja szét a füvet, és jön, mint a gyorsvonat. Szaladunk, amerre látunk, és csak bizakodunk, hogy egy gödörbe belebotlunk.

Amott szalad Tibi bá, függén kapkodja a lábait, nem jó most az a lobogó szürke köpönyeg, nehogy fennakadjon a gödör szélén...

Nézegetni nem tudunk, Tibi bá gondoskodjon magáról, előttünk a gödör, kis felugrással villámgyorsan belezuhanunk. Éppen időben, a medve nyálasbűzös lehelete már a nyakunkban.

Itt állunk most kissé beszorulva, kezünk magunk mellé szorítva, arccal az oldalfal hús, zsíros talajának, szaglászva a nem is kellemetlen földillatokat. De nem erre figyelünk, hiszen a medve nem mond le terveiről egykönnyen. Fentről benyúlva, hosszú karmaival kaparászik, szinte hajunkat borzolja. Fókát akar fogni a réten a lékből.

Nem tudjuk, ki ásta ezeket a gödröket, de jól kigondolta a mélységét: a medve éppen hogy nem ér le hozzánk. Kisvártatva fel is adja, és elégedetlen morgással eltávozik.

Na, most már lehet gondolkodni: hogyan is jövünk ki? Kezünk beszorulva, felettünk egy méter a tágas mezőig. Félszemmel felpislantva kék, kerek, gunyoros égdarab néz le ránk. Kell lennie megoldásnak. A levegő nyilván nem fogy el. A pánikot lenyeljük.

Óvatosan mocorogni kezdünk: aha, a csőgödör fala mintha rovátkolt lenne. Ha kifeszítjük a könyökünket, aprókat emelhetünk magunkon. Lábfejjünkkel manőverezve, a rovátkákban kitámasztva a függőlegesen megnyert centimétereket stabilizálhatjuk. Apró testhullámokkal is segíthetjük az araszolást. Néhányszor visszacsúszunk, orrunkat legyalulja a friss, televény föld, de se baj. A kétségbeesés és a remény erőt ad, lassan-lassan felküzdjük magunkat, és végre kitoljuk a fejünket a széles levegőbe, nagyot szírpantunk.

És mögöttünk felhördül a medve, mert van ám neki is ravaszága, lekuhadt a gödör szélén, megvárni a fókát.

Tetem • Szeretek levegőt venni. Szinte minden lélegzetvétel más, csak oda kell figyelni rá. A szagok, illatok kavalkádja a dohos pincétől a nyíló hárson át a tömjénes ravatalozóig! De van a levegőnek hőmérséklete, nedvessége, nyomása, oxigénje, frissessége, száll benne a por, a füst, a pára... Mint ingyencnek az étkezés, a tudatos levegővétel nem csak létfenntartás!

Most azonban zavar van a levegőben, dögtől terhes a lég, a szag szétterül. Azt mondják, egy tetem van a lejtőn, a városfaltól kissé távolabb.

Igen, egy nagy, szürke, felismerhető képletek nélküli halom hever a parton az esti szürkületben. Nem közvetlenül a víz szélén, hanem jóval feljebb, a domb enyhe lejtőjén. Nagy csapat holló tanyázik körülötte, rikácsoló-ugatató sírályok rebbennek egyik oldalról a másikra.

Nem lehet tudni, miféle tetem. Hogyan jött ki ilyen messzire a vízből? Csúszásnyom nem látszik. Vagy fentről, a szárazföld felől érkezett? Nagy, domború halom, középen egészen magas. Semmiképpen nem bálna. A súlyos tömeg alól mintha lábak vagy csápok végei nyúlnának ki. Kemény, természetes páncél borítja, a madarak csőre nem bír vele, csak kerülgetik a hozzáférhetetlen húshegyet.

De még a medve sem bírja megbontani. Nyomok kerülgetik körbe, de a tetem sértetlen.

A bomlás viszont nyilvánvaló, tele van vele a levegő. Egyszer csak nagy durranással kireped a test, a feszítő gázok kirobbanása belső tartalmat és húscafátokat szór szét, beterítve a környéket. Szerencsére csak távolból figyelünk.

Az ijedten szétrebbenő madarak visszamerészkednek, és kisvártatva már a hosszú repedés körül tülekednek, zajonganak. A most már hozzáférhető húsból cafátokat tépnek, és iszkolnak a többiek előtt a megszerzett zsákmánnyal. Aztán besötétedik, a csődület széteszlik.

Reggelre a medvék is itt vannak, ők veszik birtokba a dögöt. Amíg jól nem laknak, inkább egymással vannak elfoglalva, hörögve-acsarkodva csapkodnak a másik felé. Rengeteg a hús, lassan aztán ők is eltelnek, ellustulnak. Némelyik a tetemen nyúlik el, ott alszik. Azzal sem törődnek, hogy a kisebb állatok most visszamerészkednek, és ők is degeszre tömik magukat. Olyan nagy a tetem, szinte meg sem látszik rajta, hányan jóllaktak.

Teherautó-zúgás erősödik fel, megállás, vezényszavak, és a dombélen fegyveres katonák raja tűnik fel. Futólépésben közelednek, oldalt Tibi bá szalad velük, szürke köpenye csak úgy lobog, nem lehet tudni, vezeti-e vagy kíséri a csapatot. A madarak szétrebbennek, a medvék eltűntek. A katonák szakszerűen biztosítják a terepet, szögesdrótkordont állítanak fel, méricskélnek, adatokat rögzítenek. Néhány tiszt jelenik meg, körbenéznek, aztán távoznak.

Harmadnapra a katonákért teherautó jön, csak néhány őrszem marad. Később azok is elhevernek. Délben a parancsnok körbejár, cigarettát vesz elő. Odalépek, tűzzel kínálom, elfogadja.

– Nem könnyű kibírni – bökök a rothadó tetem felé.

A parancsnok füstöt fúj.

– Látott valamit? – kérdezi.

– Semmit – rázom a fejem –, később jöttem. Pedig szoktam figyelni.

A parancsnok rám néz, végigmér, aztán elfordul, úgy mondja:

– Szükségünk van pár jó emberre, aki tud figyelni.

Készségesen előrehajlok kissé, biccentek, lazán lelógatott tenyerem enyhén kifelé fordítom. Sok nekem ez a fény, elég volt, visszamennék a sötétbe, a képernyő elé.

– Majd szólok az érdekében – mondja a parancsnok, és ő is leheveredik a fűbe.

Hátrébb húzódok a bokrok árnyékába, nem zavarok, csak várok és figyelek és lélegzem, én sohasem alszom.

